

Nr 932

Av herrar Ullsten och Ahlmark, om tullättnader för färdigprodukter från u-länderna.

(Lika lydande med motion nr 799 i Första kammaren)

Det är ett allmänt känt faktum att u-ländernas handelspolitiska position i jämförelse med industriländerna är mycket svag. Detta har flera orsaker; de flesta u-länders ensidiga beroende av en eller flera råvaror, en outvecklad förädlingsindustri, orationell jordbruksproduktion etc. Men den hänger också samman med den uppkomna arbetsfördelningen mellan i- och u-länder, vilken med en viss generalisering kan sägas innebära att de fattiga länderna svarar för råvaruproduktionen och de mer avancerade länderna för förädlingsindustrin.

För att u-länderna skall kunna utvecklas ekonomiskt krävs bl. a. förändringar som gör att u-länderna kan upprätthålla en mera differentierad tillverkning och export. För att detta skall åstadkommas fordras en rad åtgärder, däribland ökat kapitalbistånd i olika former. Ett särskilt problem, som vi här vill peka på, är effekten av att industriländerna i regel har högre tullar på arbetsintensiva produkter, som ofta lämpar sig väl för tillverkning i u-länderna, än på andra produkter, dels upprätthåller industriländerna generellt sett ett högre tullskydd för förädlade produkter än på råvaror. Denna tullpolitik har vuxit fram som ett led i den ovan nämnda arbetsfördelningen och tenderar starkt att vidmakthålla denna. Den premierar ju råvaruproduktion i u-länderna och försvårar i motsvarande grad den begynnande industrialiseringen.

Mätt i procent av förädlingsvärdet blir de rika ländernas tullskydd gentemot u-ländernas industrivaror ofta ganska avsevärt. I Sverige — liksom i en del andra länder — importerar många råvaror tullfritt. Om råvaran bearbetats till ett halv- eller helfabrikat belägges emellertid denna vara med tull. Tullen beräknas då inte bara på förädlingsvärdet utan på detta plus råvarukostnaden. Därigenom blir den reella tullsatsen på förädlingsvärdet — råvarukostnaden kanske bara utgör en liten del av varans totala pris — väsentligt högre än vad tullsatsen ger vid handen.

Detta problem är relativt kännbart för u-länderna och i olika sammanhang har man från deras håll hävdad att de höga tullar deras produkter möter i industriländerna utgör ett allvarligt hinder för deras möjligheter att exportera.

Eftersom vår biståndspolitik ju bl. a. syftar till att bygga upp u-ländernas industri, är det ju rimligt att vi också gör det som går att göra för att underlätta för denna industri att exportera. En av de önskvärda åtgärderna är naturligtvis generella tullpreferenser till u-ländernas förmån. Sådana ingår som ett av kraven från den andra UNCTAD-konferensen. Tyvärr tycks det som om både denna och övriga åtgärder för att förbättra u-ländernas position som föreslogs vid det tillfället kommer att dröja.

Att rätta till det system för beräkning av tullar som vi här påtalat är, såvitt vi kunnat finna, en betydligt mindre långtgående åtgärd. Den borde också med fördel kunna tillämpas av enskilda industriländer utan att man avvaktade internationella överenskommelser på området. I varje fall förtjänar problemet en närmare undersökning. Vad man skulle kunna tänka sig är att ett antal typiska u-landsprodukter, vilka genom den nämnda beräkningsmetoden belastas med tull utöver vad som motiveras av varans förädlingsvärde, blev föremål för en särskild taxa. Denna kunde antingen innebära hel tullfrihet eller också kunde man genom någon schablonberäkning försöka göra avdrag vid tullsättningen för den del av kostnaden som utgör råvarupriset.

Vi hemställer att denna fråga blir föremål för närmare undersökning och att regeringen i olika internationella sammanhang försöker få andra länder att intressera sig för åtgärder i här antydd riktning.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att regeringen tar initiativ i syfte att åstadkomma tullättnader för färdigprodukter som importerats från u-länderna i enlighet med de principer som angetts i motionen.

Stockholm den 28 januari 1970

Ola Ullsten (fp)

Per Ahlmark (fp)